

домінування на світовому валютному ринку на 6,6 трлн щоденних валют. Наведені факти, що свідчать про те, що Лондон розширив свій вплив як міжнародний фінансовий центр, що є однією з найбільших загадок кризи Brexit.

В результаті виконаного дослідження, можна зробити наступні висновки. По-перше, стурбованість щодо впливу коливань в Лондоні на економіку ВБ є обґрунтованою, адже фінансова індустрія є, безумовно, надзвичайно впливовим сектором британської економіки, вона вносить 12 відсотків до загального ВВП Великобританії, створює понад два мільйони робочих місць і є найбільшою експортною галуззю країни, що становить майже 50% від торгового сальдо Великобританії на 31 млрд. дол. Негативно впливає втрата більш ніж 500-ма фірмами ВБ можливості продавати свої продукти та послуги в інші країни ЄС без необхідності отримати ліцензію (паспортні правила). Також в Сполученому Королівстві побоюються відтоку кваліфікованих кадрів, завдяки яким протягом довгого періоду Лондон займає чільне місце. Врешті-решт, короткотерміновий вплив регуляторної невизначеності може затягнутися та створити проблеми. Британії потрібно буде змінити або перепідписати понад 40 років регламентів та торгових угод з ЄС. Однак Brexit цілком може сприяти тому, що гравці переосмислять способи їхньої діяльності та створять справжню фінансової системи та правову базу 21 ст., яка використовує Big Data, Artificial Intelligence тощо.

По-друге, Brexit неоднозначно вплине на ЄС, з одного боку більше влади отримають інші фінансові гравці Європи – Цюрих, Франкфурт, Відень, шляхом поділу між собою «лондонського пирога». З іншого боку, відносини фінансових секторів ВБ-ЄС тісно переплітаються. Британські банки позичили майже 1,4 трлн доларів компаніям та урядам ЄС. Значна частина фінансових заходів, які здійснюються в Європі, здійснюються з Лондона (87% співробітників інвестиційних банків США працюють у Лондоні, 76% паспортизації ринку фінансових деривативів було проведено в ВБ). [3].

По-третє, в світовому масштабі Лондон залишатиметься важливим фінансовим центром. Він пережив 1930-ті і дві світові війни, переживе й Brexit. Ймовірно, Лондон стане офшорним центром, відносно більш вразливим до політичних рішень, прийнятих в інших місцях, особливо в євросоні. Це залежатиме, від того, якою моделлю розвитку скористається ВБ (Норвежською, Швейцарською чи Канадською). Якщо лондонці зможуть завдяки новій правовій базі та фінансовим інноваціям створити сприятливу екосистему для фінансових фірм, в довгостроковій перспективі Лондон ні на крок не віддалиться від свого центрального положення на глобальному фінансовому ринку.

Список використаних джерел

1. Рогач, О., П. Дзюба. Міжнародні портфельні інвестиції. Підручник. К, 2016, ВПЦ Київський Університет., 916 с.
2. The Impact of Brexit on the Financial Services Sector [Електронний ресурс] // AECOM. – 13.03.2020 – Режим доступу до ресурсу: <https://www.toptal.com/finance/market-research-analysts/brexit-and-its-effect-on-the-uk-european-and-global-financial-sector>
3. London retains global finance throne amid Brexit chaos [Електронний ресурс] // AECOM. – 13.03.2020 – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reuters.com/article/uk-britain-eu-finance-analysis/london-retains-global-finance-throne-amid-brexit-chaos-idUSKBN1WU018>
4. Офіційний сайт International Data Corporation

Вольвач В.⁸

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ НАФТИ У 2020 РОЦІ

Протягом останніх трьох років світові ціни на нафту регулював альянс ОПЕК+ на чолі із Саудівською Аравією. Поширення коронавірусу і зниження попиту на нафту призвели до падіння цін на «чорне золото». Найвища ціна цього року була 3 січня, коли барель нафти марки Brent коштував 68,64\$, а на початку березня близько 50 \$/бар [1].

Спалах коронавірусу став першим «чорним лебедем» для світової економіки. Спочатку Китай, а згодом і весь світ відчули скорочення ВВП, зниження ділової активності, падіння туризму, призупинення авіаперевезень та проблеми з фінансами. Цей спад економічної активності, у свою чергу, призвів до зменшення попиту на нафту, джерело енергії, тому відбувалося поступове зниження ціни на 27% протягом 2 місяців.

Зазвичай таке становище нафтових компаній змушує виробників, зокрема ОПЕК, сповільнити їх виробництво, щоб спробувати підвищити ціни. Наприкінці першого тижня березня країни-експортери зібралися разом, щоб стримати це зниження. На зустрічі ОПЕК+ Саудівська Аравія

⁸ Студентка 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О. В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

запропонувала скоротити видобуток на 1,5 млн бар/добу, 500 тис барелів з яких припадало б на РФ [2]. Однак на зустрічі не вдалося дійти згоди, Росія вийшла з ОПЕК+, відмовившись від сповільнення темпів видобутку. Натомість обидві країни оголосили, що збільшать виробництво, знижуючи ціни. Як результат, це спричинило спершу обвал цін на ринку нафти, а потім й на фондових ринках.

Саудівська Аравія не планує проводити нові переговори ОПЕК+ у травні-червні, відповідно ще збільшуючи видобуток на 26% з поточних 9,7 млн бар/день до рекордних 12,3 млн бар/день [3]. Головна мета – витіснити із світових експортних ринків Росію.

Рис. 1. Ціни на нафту марки Brent протягом січня-березня 2020 року [1].

Станом на 30 березня барель WTI на біржах торгується за 20\$, а барель Brent – менше 22\$ [1]. Настільки низько нафта коштує вперше з 2002 року. Тобто з моменту розірвання угоди відбулося падіння цін на нафту марки Brent на 56,4%, WTI на 57,6%, а з початку року обвал становить відповідно 68,2% та 68,5%.

Настільки занижені ціни, у першу чергу, вдарять по економікам трьох країн: РФ, Саудівської Аравії та США. Зокрема співвласник «Лукойлу» Л. Федун вважає рішення розірвати угоду несподіваним і нераціональним. За його оцінкою, через скасування угоди РФ втрачатиме від 100 до 150 млн дол щоденно.

Великі американські, китайські, індійські й британські нафтопереробні підприємства вже скоротили імпорт саудівської нафти на період березня-квітня. Крім того, Саудівська Аравія прогнозувала свій бюджет, виходячи з ціни приблизно в 55 \$/бар нафти, Росія враховувала ціну на рівні 42,4\$ [3]. Один з найбільших ринків збуту нафти СА – Індія – вже закрилась 25 березня на тотальний карантин, що призведе до закриття там ринку нафти як такого. При ціні нижче 30\$ для арабських країн це означає збільшення дефіциту бюджету, державного боргу й отримання зовнішніх кредитів за вищими ставками, ніж планувалося. Це також вдарить по структурі економіки через дефіцит платіжного балансу та скорочення інвестицій і експорту.

Виробники з більш високою собівартістю видобутку на американських сланцевих родовищах у цілому зазнають збитків при поточних цінах. Однак компанії будуть чекати до останнього, сподіваючись, що хтось інший не витримає і скоротить видобуток. Аналітики підраховали, що нафтова галузь США, яка за останнє десятиліття різко зросла, зробивши їх провідним світовим виробником нафти, може до кінця 2021 року скоротити видобуток на 2,5 млн бар/добу, у той час як зараз США щодня видобувають приблизно 13 млн бар [4].

Родовища в Північному морі та в Азії також виявляться під тиском. Найбільші нафтові компанії вже оголосили або збираються оголосити про скорочення капітальних витрат. США намагаються змусити Саудівську Аравію зменшити видобуток, але поки безуспішно. У вигравші перебуватимуть ті компанії, які мають можливість зберігати великі запаси і як тільки нафта подорожчає, вони отримають достатній прибуток.

При цьому у світі різко зростає вартість золота. На тлі падіння цін на нафту та фондових індексів 9 березня ціна на золото піднялась до 1700\$ за унцію, цю позначку вона перетнула вперше з грудня 2012 року. Наприкінці березня ціна золота утримується на рівні 1625-1630 \$/унцію.

За оцінками Goldman Sachs та IHS Markit, через пандемію світовий попит на нафту в I півріччі 2020 року впаде в середньому на 2 млн бар/добу, тобто загалом на чверть. У наступному місяці профіцит може наблизитися до 25 млн бар/день [5], що призведе до переповнення сховищ, які вже заповнені на 75%, і якщо попит залишиться слабким, а економічна активність не відновиться, то в найближчі місяці ціни впадуть до 10 \$/бар. Ціни за перевезення продовжать рости. У результаті, деякі виробники будуть вимушені припинити видобуток.

Висновки. Майбутнє ціни на нафту буде визначатися тим, як світ оговтається після спалаху коронавірусу та подальших перемовин між країнами ОПЕК і РФ. Однак вже зараз ми можемо спостерігати падіння цін на нафту на 56-58% з початку березня, при наявному зменшенні світового попиту на 20%, адже більшість країн у світі запровадили карантин, промисловість та транспорт майже повністю зупинилися. Тенденція зниження цін буде простежуватися й надалі, відповідно ціна нафти марки Brent може впасти навіть нижче 20 \$/бар. Найбільших збитків зазнають економіки РФ, Саудівської Аравії та США.

Список використаних джерел

1. Oil prices // BBC News [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bbc.com/news/topics/cmjppj223708t/oil>
2. Saefong M. (2020) Why April will be a «very cruel month for oil prices» // Market Watch [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.marketwatch.com/story/why-april-will-be-a-very-cruel-month-for-oil-prices-2020-03-11>
3. Blas J., Di Paola A. (2020) Saudis Plan Big Oil Output Hike, Beginning All-Out Price War // Bloomberg [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-07/saudis-plan-big-oil-output-hike-beginning-all-out-price-war?srnd=premium-europe&sref=cus85deZ>
4. US crude oil price falls below \$20 (2020) // The Financial Times [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ft.com/content/bc938195-82d3-43eb-b031-740028451382>
5. Worland J. (2020) Answers to Six Key Questions About the Oil Price Collapse // Time [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://time.com/5800452/oil-price-questions-coronavirus/>
6. Підчоса, О. В. (2020). БНП у світовій нафтогазовій промисловості: сучасний стан, мережеві ефекти та перспективи розвитку. У Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка: Монографія за ред. О.Рогача (сс. 343-360). Київ: "Видавництво "Центр учбової літератури". – 368 С.

Гунда А.⁹

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА

Впровадження сучасних інформаційних систем задля оптимізації та автоматизації виробничих процесів, підвищення продуктивності та конкурентоспроможності компаній, оцінювання та управління екологічними ризиками є одним з основних векторів поточного технологічного розвитку промисловості, зокрема, нафтогазового сектору [1; 2]. Протягом кількох останніх десятиліть компанії даного сектору інвестували значні кошти на розвиток програмного забезпечення та нових технологій, спрямованих на координацію та аналітику значної кількості даних, визначення оптимальних шляхів управління та виробництва.

Згідно з дослідженням McKinsey, завдяки імплементації наявних інформаційних систем та технологій, можна автоматизувати до 50 % діяльності компаній у галузі важкої промисловості [3], внаслідок чого відбудеться значне зростання ефективності виробництва. Слід зауважити, що ключову роль в оптимізації виробництва у нафтогазовій галузі набувають геоінформаційні системи (ГІС). ГІС – це комп'ютерна система, яка дозволяє накопичувати, оновлювати, обмінюватися, представляти, зберігати та комбінувати просторові та непросторові дані з різних джерел. ГІС складається з апаратного, програмного забезпечення, самих даних, мереж і моделей аналізу даних і надає можливість проводити аналітику, необхідну для подальшого вивчення та забезпечує основу для управління всіма видами природних ресурсів та довкілля [4].

Завдяки ГІС у нафтогазовій галузі підвищується економічна ефективність та забезпечується своєчасність надання інформації. Існують різні способи застосування ГІС у нафтогазовому секторі. Наприклад, створення бази геоданих, дистанційне зондування, автоматизація карт тощо [5].

Серед переваг впровадження таких сучасних інформаційних систем як ГІС, перш за все виділяють можливості для істотного зниження витрат, збільшення дохідності від інвестицій, підвищення безпеки та постійне підвищення продуктивності. По-друге, цифрове планування логістики та виконання закупівель можуть забезпечити, щоб вантажівки та судна з'явилися вчасно та з потрібним обладнанням. Крім того, клієнти можуть здійснювати цифровий моніторинг постачальників, щоб переконатися, що необхідні матеріали доставлені вчасно, а ціна, що стягується, збігається з зазначеною у документах [6,7]. Використовуючи розширену аналітику, що підтримується

⁹ Студентка 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О. В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.